

lainaukset vielä sisennetään ja niissä pienennetään kirjasinko-koa. Tee sisennykset tekstinkäsittelyohjelman ohjeiden mukaisesti, ei välilyönneillä.

Lähdeviitteet

Tekstissä esiintyvillä lähdeviitteillä tai nooteilla (yläindekseillä) kirjoittaja kertoo, mistä hän on edellä esittämänsä tiedot saanut tai mihin lähteisiin hänen tulkintansa kyseisessä asiassa perustuu. Viitteet merkitään yleensä juoksevasti numeroituina alaviitteinä pääluvuittain, mikä tekstinkäsittelyohjelmalla on helppo toteuttaa. Jos viitataan kirjaan, viite koostuu seuraavista osista:

- Kirjoittajan sukunimi. Jos lähdeteosten joukossa on toinen samanniminen kirjoittaja, on selvyyden vuoksi merkittävä kummallekin myös etunimi. Sukunimi tulee viitteessä etunimen eteen. Jos teoksella on useita tekijöitä, merkitään nimien väliin ajatusviiva. Kun uudelleen viitataan sellaiseen teokseen, jolla on useita tekijöitä, voidaan nimijonon tilalle merkitä nimistä ensimmäinen ja sen perään ym.-lyhenne.
- Teoksen painovuosi. Saman tekijän samana vuonna ilmestyneet julkaisut voidaan erottaa toisistaan merkitsemällä ilmestymisvuoden jälkeen a tai b tai c jne., aina sen mukaan, kuinka useaa saman tekijän samana vuonna ilmestynyttä julkaisua on käytetty lähteenä. Samat merkinnät tulevat myös lähdeluetteloon.

- Sivua tai sivuja merkitsevä lyhenne s. ja sivunumero(t).¹

Jos viitataan artikkelikokoelmaan, tieteelliseen aikakauskirjaan tai muuhun aikakausjulkaisuun, viite koostuu seuraavista osista:

- Kirjoittajan nimi.
- Kokoomajulkaisun painovuosi.
- Lyhenne s. ja sivunumero(t).²

Jos viitataan sanomalehtiartikkeliin, merkitään seuraavat tiedot:

- Kirjoittajan nimi, jos se on mainittu. Jos ei ole, merkitään artikkelin nimi.
- Lehden nimi.
- Lehden ilmestymispäivä tai numero. Sivua ei merkitä.³

Mikäli viitataan painamattomaan alkuperäislähteeseen, kuten kirjeeseen tai pöytäkirjaan, on mainittava, mikä lähde on ky-

¹ Henriksson 1986, s. 97.

² Lehto 1997, s. 37–38.

³ Omantunnon oikeutta vai valikoivaa suurpolitiikkaa, Helsingin Sanomat 6.3.1999.

seessä, missä ja milloin lähde on syntynyt ja missä sitä säilytetään (esimerkiksi Helsingin kaupunginvaltuuston pöytäkirja 9.3.1993. Helsingin kaupunginarkisto.). Jos taas viitataan painettuun lähteeseen, esimerkiksi jonkin yrityksen tai yhteisön vuosikertomukseen tai viralliseen tilastojulkaisuun, on mainittava julkaisun nimen lisäksi sivunumero tai sen taulukon numero, josta tieto on otettu (esimerkiksi Suomen tilastollinen vuosikirja 1996. Taulu 33. Väestö sukupuolen, iän ja siviilisäädyn mukaan 31.12.1995.). Kun haastattelua tai jonkun henkilön antamia tietoja käytetään lähteenä, viitteessä on mainittava haastattelun asema ja nimi sekä haastattelun ajankohta (esimerkiksi Kauppias Mohammed Dibin haastattelu 1.2.1999.).

Internet on jatkuvasti muuttuva järjestelmä, joten verkko-lähteisiin viittaamisesta ei voi antaa tarkkoja ohjeita. Lähtökohta on kuitenkin sama kuin muitakin lähteitä käytettäessä – tavoitteena on, että tietolähde on viitteen avulla identifioitavissa ja lähteen antama tieto tarkastettavissa. Jos viitataan yleisesti www-sivuun, dokumentin sijaintipaikka ilmoitetaan URL-osoitteena. Viitteessä on tuotava ilmi, kenen tai minkä organisaation sivusta on kyse ja mitä se sisältää, jos sisältö on määriteltävissä. Päivämäärä, jolloin tieto on haettu internetistä, on oleellinen, koska sivut voivat muuttua jatkuvasti.⁴ Artikkeleihin ja muihin www- julkaisuihin pätevät samat ohjeet kuin kirjallisiin lähteisiin. Viitteessä kerrotaan tekijän nimi, ja tarkemmat tiedot annetaan lähdeluettelossa.⁵

Lähdeluettelo

Tutkielman loppuun laaditaan lähderyhmittäin luokiteltu luettelo, josta ilmenevät tutkielman teossa käytetty kirjallisuus ja muut mahdolliset lähteet: sanomalehtikirjoitukset, haastattelut, asiakirjat, tilastot, valokuvat. Otsikoksi merkitään LÄHTEET. Lähdeluettelo sisältää niin sanotut bibliografiset tiedot erilaisista työssä käytetyistä lähteistä, joiden perusteella tutkimus menneisyyden tapahtumista on tehty. Lähdepohjan esittäminen on tarpeen, jotta lukijat voivat arvioida tutkimuksen luotettavuutta. Jos tutkielma on varustettu lähdeviittein, luetteloon merkitään vain ne lähteet, joihin tekstissä on viitattu. Kirjallisuus luotellaan aakkosjärjestyksessä tekijän sukunimen mukaan (Sukunimi, Etunimi, Teoksen nimi. Painopaikka ja/tai

⁴ Mielenkiintoisia ja hyödyllisiä linkkejä. Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry: n www-sivu 9.3.1999.

⁵ Lehtonen 1999, elektroninen dokumentti; Onnela – Salmi – Suominen ym. 1999, elektroninen dokumentti.